

Invandring i medierna – Hur rapporterade svenska tidningar åren 2010-2015?

Under våren 2017 har misstron mot mediernas rapportering om invandring lyfts fram i både undersökningar och debattartiklar. Många åsikter har framförts, ofta i separata mediebubblor – där det hävdats att svenska nyhetsmedier ger en överdrivet positiv bild av invandringen, men också motsatsen. I Delmi-rapporten ”Invandring i medierna – Hur rapporterade svenska tidningar åren 2010-2015?” undersöks den nyhetsjournalistiska rapporteringen om invandring till Sverige i Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Svenska Dagbladet. Rapportens huvudförfattare är Jesper Strömbäck, professor i journalistik och politisk kommunikation.

Bakgrund

Under de senaste åren har frågan om hur svenska nyhetsmedier rapporterar om invandring och dess påverkan på Sverige väckt mycket debatt. Många åsikter har framförts, och det har bland annat hävdats att svenska nyhetsmedier förtiger fakta och ger en överdrivet positiv bild av invandringen. Samtidigt har det saknats aktuella empiriska studier av den svenska nyhetsrapporteringen om invandring. Det är problematiskt av flera skäl. Ett

skäl är att nyhetsmedier för de allra flesta utgör den viktigaste källan till information om politik och samhälle. Ett annat skäl är att forskning visar att nyhetsmediernas rapportering påverkar dels en frågas aktualitet, det vill säga om den diskuteras i det offentliga, dels människors kunskaper och värderingar i ämnet. Hur nyhetsmedier bevakar olika frågor har därför betydelse för såväl samhällsdebatten som människors verklighetsuppfattningar och, i förlängningen, människors åsikter.

Syfte och frågor

Mot denna bakgrund är syftet med föreliggande studie att undersöka hur svensk rikstäckande press på nyhetsplats rapporterar om invandring. Särskilt fokus riktas mot två aspekter av den nyhetsjournalistiska rapporteringen. Den första handlar om hur mycket tidningarna rapporterar om olika typer av invandring. Den andra handlar om i vilken grad invandring gestaltas som ett problem respektive en tillgång för Sverige. Mer specifikt syftar studien till att undersöka fyra frågor: *För det första*, hur mycket rapporteras det om olika former av invandring? *För det andra*, i vilken utsträckning gestaltas invandring som ett problem för Sverige? *För det tredje*, i vilken utsträckning gestaltas invandring som en tillgång för Sverige? *För det fjärde*, finns det några skillnader mellan tidningar och år när det gäller hur invandringen till Sverige gestaltas?

En viktig fråga i sammanhanget är hur den nyhetsjournalistiska rapporteringen om invandring förhåller sig till den verklighet som journalistiken rapporterar om. Ur ett demokratiskt perspektiv är idealet att journalistiken ska tillhandahålla sådan information som människor behöver för att fritt och självständigt kunna ta ställning i samhällsfrågor. Ett delsyfte med denna studie är därför att diskutera rapporteringen om invandring i ljuset av offentlig statistik och forskning om invandringen till, och dess påverkan på, Sverige.

Metod och material

Undersökningen bygger på en kvantitativ innehållsanalys av den nyhetsjournalistiska bevakningen av

invandring i Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Svenska Dagbladet under perioden 1 januari 2010–30 juni 2015. Relevanta artiklar identifierades genom en sökning i mediearkivet Retriever efter artiklar som innehåller ”invand*” AND ”Sverige”. Totalt resulterade urvalsprocessen i ett urval av 1951 artiklar. Bland dessa gjordes ett slumpmässigt urval på (a) hälften av alla artiklar i (b) respektive tidning och (c) år. Det urval som studien är baserad på utgörs av 968 artiklar publicerade på nyhetsplats i ovan nämnda tidningar under den aktuella tidsperioden.

Resultat

Trots att invandringens omfattning diskuteras relativt ofta i den offentliga debatten är det endast i en begränsad omfattning som statistik över invandringens storlek redovisas i den nyhetsjournalistiska rapporteringen: i endast 3 procent av de undersökta artiklarna nämns statistik över hur stor invandringen är.

Resultaten visar också att det i en majoritet av de undersökta artiklarna inte framgår vilken typ av invandring som nyheterna handlar om. Ofta rapporterar tidningarna om invandring i ospecificerade termer. När invandringen specificeras visar resultaten att nyheterna framförallt handlar om flyktinginvandring. Det är i begränsad omfattning som anhöriginvandring, arbetskraftsinvandring eller invandring av återvändande svenska medborgare lyfts fram i nyheterna.

När det gäller hur tidningarna gestaltar invandring och dess påverkan på Sverige har förekomsten av sex positiva och fem negativa gestaltningar undersökts.

De positiva gestaltningarna är: gestaltas invandring ”som om den stärker Sverige ekonomiskt”, ”som om den berikar svensk kultur”, ”som om den bidrar till företagandet”, ”som om den bidrar till kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden”, ”som om den bidrar till utrikeshandeln” och ”som om den bidrar till att minska de demografiska utmaningarna”. De negativa gestaltningarna är: gestaltas invandring ”som om den försvagar Sverige ekonomiskt”, ”som om den bidrar till kriminalitet”, ”som om invandrare tar jobben från infödda”, ”som om den försvagar den sociala sammanhållningen”, och ”som om den hotar svensk kultur”.

Resultaten visar att negativa gestaltningar är vanligare än positiva gestaltningar. Den vanligaste gestaltningen är att invandring försvagar den sociala sammanhållningen, följt av gestaltningen att invandring bidrar till kriminalitet och att den försvagar Sverige ekonomiskt. Först därefter följer gestaltningarna att invandring bidrar till kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden och att den stärker Sverige ekonomiskt. Övriga gestaltningar förekommer i mycket liten utsträckning.

När det gäller skillnader mellan de undersökta tidningarna och åren visar resultaten att de överlag är små, och att det inte går att utläsa några entydiga mönster eller trender. Det kan ses i ljuset av teorier och forskning kring nyhetsmedierna som en institution, vilket bland annat innebär att de i grunden påverkas av samma faktorer relaterade till det sociala systemet och det institutionella ramverket och att de präglas av likartade nyhetsvärderingar.

I rapporten diskuteras också den nyhetsjournalistiska rapporteringen om invandring i ljuset av officiell statistik och forskning om invandring och dess påverkan på Sverige. När det gäller omfattningen av olika typer av invandring är det möjligt att jämföra nyhetsrapporteringen med officiell statistik. En sådan jämförelse visar att nyhetsrapporteringen inte ger en rättvisande bild av invandringen till Sverige, i den meningen att flyktinginvandringen får betydligt större utrymme i medierapporteringen jämfört med andra former av invandring.

Detta illustrerar hur nyhetsjournalistiska gestaltningar fungerar. Genom att så tydligt fokusera på flyktinginvandring och tona ner eller knappast alls bevaka andra former av invandring bidrar medierna till att förmedla bilden att invandringen till Sverige nästan uteslutande består av flyktingar och asylsökande.

Frågan om invandringens påverkan på Sverige, och hur nyhetsrapporteringen förhåller sig till den verklighet som rapporteringen handlar om, är svårare att bedöma. En översiktlig genomgång av det empiriska stödet för de gestaltningar som ingår i undersökningen visar dock att det finns mer eller mindre empiriskt stöd för såväl de positiva som de negativa gestaltningarna. Den visar samtidigt att den medierade bilden av invandring och dess påverkan på Sverige ger en mer negativ bild än vad som är befogat givet den forskning och officiella statistik som finns om hur invandring påverkar Sverige. De som förlitar sig på nyhetsjournalistiken för att informera sig kan därför komma att få en förhållandevis problemorienterad bild av invandringen och dess

påverkan på Sverige. Det sker inte minst genom att positiva effekter, som att andelen av befolkningen i arbetsför ålder ökar, uppmärksammas relativt sällan i den nyhetsjournalistiska rapporteringen.

Slutsatser och policyrelevans

Att den nyhetsjournalistiska rapporteringen av invandring präglas av ett fokus på flyktinginvandring, och att negativa gestaltningar är vanligare än positiva, ligger i linje med tidigare forskning. En viktig förklaring till detta är nyhetsmedielogiken och att negativa nyheter, problem och konflikter generellt anses ha ett högre nyhetsvärde än sådant som är oproblematiskt. Det är inte unikt för rapporteringen om invandring utan gäller nyhetsjournalistiken generellt.

Studier på området visar att människors verklighetsuppfattningar påverkas av den nyhetsjournalistiska rapporteringen. Givet resultaten i denna studie är det därmed sannolikt att den nyhetsjournalistiska gestaltningen av invandring bidrar till att människor (1) överskattar omfattningen av flyktinginvandringen, (2) underskattar andra former av invandring, men också (3) överskattar kostnader och problem förknippade med invandring och (4) underskattar hur invandring bidrar positivt till Sverige. I förlängningen kan det leda till att människor (5) blir mer kritiskt inställda till invandring till Sverige. Åtminstone är detta rimliga arbetshypoteser i väntan på empiriska studier som undersöker hur människor påverkas av de nyhetsjournalistiska gestaltningarna av invandring.

Jesper Strömbäck, Felicia Andersson & Evelina Nedlund, "Invandring i medierna"

Delmi Rapport 2017:6

Hela rapporten finns tillgänglig på www.delmi.se

Delegationen för
Migrationsstudier
Ju 2013:17